

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
AUDITO KOMITETAS

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2026-06- Nr. 141-P-14
Vilnius

4. SVARSTYTA. 2026 m. gegužės 15 d. valstybinio audito išvada Nr. FAE-5 ir ataskaita Nr. FAE-5 „2025 metų valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“.

<...>

NUTARTA:

1. Įvertinus Valstybės kontrolės 2026 m. gegužės 15 d. valstybinio audito išvadoje Nr. FAE-5 ir ataskaitoje Nr. FAE-5 „2025 metų valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“ (toliau – Ataskaita) [išdėstytus faktus](#), kad auditoriai dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – VSDF) konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškė sąlyginės nuomones, nes audito metu nustatė reikšmingų duomenų iškraipymų, taip pat:

1.1. pabrėžiant, kad auditoriai konstatavo, jog dėl teisinio reglamentavimo ir vidaus kontrolės procedūrų trūkumų jie negalėjo įvertinti motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų sąnaudų bei su jomis susijusių sumų teisingumo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDF valdyba), nes apskaičiuojant motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų dydį nebuvo įsitikinta, ar asmuo užsienio šalyse neturėjo darbinės veiklos pajamų, todėl auditoriai negalėjo patvirtinti 454,9 mln. Eur motinystės socialinio draudimo išmokų sąnaudų ir su jomis susijusių sumų teisingumo, taip pat konstatavo, kad nebuvo užtikrintas vaiko priežiūros išmokų mokėjimo už tą patį vaiką ir už tą patį laikotarpį sutapties (Lietuvoje ir kitose valstybėse) prevencijos mechanizmo veikimas, dėl ko auditoriai negalėjo patvirtinti 69,9 proc. 2025 m. VSDF ataskaitų rinkiniuose nurodytų motinystės socialinio draudimo išmokų sąnaudų (317,9 mln. Eur vaiko priežiūros išmokų sąnaudų iš 454,9 mln. Eur) ir su jomis susijusių sumų teisingumo, o VSDF valdybos vidaus kontrolės procedūros nepakankamos šiam tikslui pasiekti ir taikomos nenuosekliai, taip pat atkreipiant dėmesį į tai, kad veiksmų nustatytiems trūkumams šalinti ir kontrolės priemonėms stiprinti VSDF valdyboje imtasi tik po Valstybės kontrolės atlikto audito ir jo metu identifikuotų problemų, *raginti*:

a) *VSDF valdyba*, nustačius probleminius administruojamų išmokų skyrimo, apskaičiavimo ar mokėjimo procesus, teisinio reguliavimo spragas, vidaus kontrolės trūkumus ar kitas reikšmingas problemas, galinčias turėti įtakos tinkamam išmokų administravimui, nedelsti ir informuoti Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją apie nustatytas aplinkybes bei poreikį imtis atitinkamų priemonių, inicijuojant atitinkamų teisės aktų pakeitimus ir (ar) juos keičiant, stiprinant organizacines ar kontrolės priemones ir kt.;

b) *Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją kartu su VSDF valdyba* sistemiškai įvertinti visas kitas VSDF administruojamas išmokų rūšis ir jų administravimo procesus, siekiant nustatyti, ar analogiškos rizikos, susijusios su nepakankamu duomenų apie užsienio valstybėse gaunamas pajamas, išmokas ar kitas išmokų skyrimui reikšmingas aplinkybes gavimu ir tikrinimu, galimu išmokų dubliavimu, permokų susidarymu ar kitais vidaus kontrolės trūkumais, nepasireiškia ir kitų VSDF administruojamų išmokų skyrimo, apskaičiavimo bei mokėjimo srityse, bei prireikus keisti

reikalingus teisės aktus ir (ar) inicijuoti jų keitimą bei numatyti ir įgyvendinti papildomas rizikų valdymo ir kontrolės priemones;

c) *VSDF valdybą* kuo skubiau išspręsti klausimus su Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos dėl VSDF administruojamų išmokų skyrimui, apskaičiavimui, mokėjimui ir kontrolei reikalingų duomenų gavimo, užtikrinant savalaikį, išsamų ir nepertraukiamą keitimąsi duomenimis, būtiną tinkamam išmokų administravimui, rizikų valdymui, galimų permokų prevencijai ir veiksmingam vidaus kontrolės sistemos funkcionavimui.

1.2. Atkreipiant ypatingą dėmesį į tai, kad, kaip nurodyta Ataskaitoje, 2025 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nustatytus reikšmingus duomenų iškraipymus, be kita ko, lėmė informacinių sistemų ir jų funkcionalumų trūkumai, techniniai apribojimai, ribotos automatizuotos kontrolės galimybės bei didelė rankinio darbo apimtis administruojant ir tikrinant išmokas, dėl ko didėja žmogiškosios klaidos, nevienodo praktikos taikymo, nepakankamos rizikų kontrolės ir galimų permokų susidarymo rizika, taip pat siekiant užtikrinti veiksmingesnę viešųjų lėšų panaudojimo kontrolę, savalaikį galimų pažeidimų nustatymą, efektyvesnę rizikų valdymą ir didesnę VSDF administruojamų išmokų apskaitos bei finansinių duomenų patikimumą, *siūlyti VSDF valdybai*:

a) įvertinti, ar visi VSDF valdybos administruojamų išmokų / įmokų skyrimo, apskaičiavimo, mokėjimo, priežiūros ir kontrolės procesai yra pakankamai ir maksimaliai skaitmenizuoti bei automatizuoti, o nustačius papildomą poreikį – numatyti ir įgyvendinti priemones šių procesų tolesniam skaitmenizavimui ir automatizavimui, prioritetą teikiant informacinių sistemų integralumo didinimui, automatizuotam duomenų sutikrinimui, prevencinių kontrolės mechanizmų diegimui ir žmogiškosios klaidos rizikos mažinimui;

b) įdiegti realiai veikiančią centralizuotą išmokų / įmokų rizikų valdymo bei automatinių perspėjimų sistemą, apimančią galimų išmokų / įmokų permokų prevenciją, kuri realiuoju laiku identifikuotų galimus teisės aktų pažeidimus, neįprastus ar rizikingus išmokų / įmokų mokėjimo atvejus, galimą išmokų dubliavimą, nepagrįstų išmokų skyrimo rizikas ir kitus reikšmingus rizikos požymius;

c) numatyti ir periodiškai atlikti informacinių sistemų efektyvumo, automatizuotų kontrolės priemonių veikimo ir duomenų kokybės vertinimus, nustatant silpnąsias vietas bei užtikrinant savalaikį jų šalinimą;

d) planuojant minėtą VSDF valdybos administruojamų išmokų / įmokų skyrimo, apskaičiavimo, mokėjimo, priežiūros ir kontrolės procesų modernizavimą, kompleksiskai įvertinti galimybes pasinaudoti Europos Sąjungos finansinės paramos priemonėmis;

e) numatyti ir įgyvendinti priemones, skirtas stiprinti darbuotojų kompetencijas skaitmeninių kontrolės priemonių naudojimo, rizikų identifikavimo, išmokų / įmokų administravimo ir galimų pažeidimų prevencijos srityse.

1.3. Įvertinus Ataskaitoje auditorių nurodytą problemą, kai bankrutuojančio asmens nemokumo administratoriai, teikdami teismui ar kreditorių susirinkimui tvirtinti darbuotojų kreditorinius reikalavimus, nesilaikydami teisės aktų nuostatų, galimai nesutikrina darbuotojų reikalavimo sumų su jas pagrindžiančiais dokumentais ir pateikia jas tvirtinti neatskaičius mokėtinų mokesčių, dėl ko 2025 m. VSDF valdyba 261 kartą (t. y. beveik kas trečio gauto dokumento atveju) identifikavo riziką ir kreipėsi į nemokumo administratorius ar teismus su prašymu patikslinti (pakoreguoti) teismo nutartyje ar kreditorių susirinkimo sprendime pateiktą bankrutuojančio asmens darbuotojui mokėtinos išmokos sumą, *prašyti*:

a) *Nemokumo administratorių rūmų*, atkreipti dėmesį į Ataskaitoje konstatuotą problematiką, aptarti ją su Rūmų nariais bei įvertinti poreikį stiprinti metodinę pagalbą ir vieningos praktikos

formavimą, siekiant sumažinti galimai neteisingų duomenų pateikimo teismams bei kreditorių susirinkimams riziką;

b) *Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Finansų ministerijos (toliau – AVNT)*, atkreipti dėmesį į Ataskaitoje konstatuotą problematiką ir stiprinti metodinę pagalbą nemokumo administratoriams, siekiant užtikrinti tinkamą teisės aktų taikymą.

1.4. Pabrėžiant būtinybę sparčiau spręsti Ataskaitoje konstatuotas problemas, *raginti Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją ir VSDF valdybą* nedelsti ir per 2026 m. įgyvendinti visas Ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, o jų įgyvendinimui reikalingus įstatymų projektus pateikti Seimui svarstyti V (rudens) sesijoje.

2. Pažymint tai, kad šiuo metu vyksta II pensijų kaupimo pakopos reformos procesas ir asmenų, nutraukusiųjų kaupimą pereinamuoju laikotarpiu – nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. – valstybės ir „Sodros“ įmokų dalis grįžta į „Sodrą“ ir tampa senatvės pensijos apskaitos vienetais, *prašyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos* atlikti vidaus auditą VSDF valdyboje dėl II pensijų pakopos dalyvių grįžimo į valstybinio socialinio draudimo sistemą atvejų administravimo ir apskaitos teisingumo, ypatingą dėmesį skiriant tam, ar egzistuojantis teisinis reguliavimas, VSDF valdyboje esamų informacinių sistemų funkcionalumai ir taikomos vidaus kontrolės procedūros pakankamai užtikrina vienodą, skaidrų, tikslų ir teisingą II pensijų pakopos dalyvių grįžimo atvejų administravimą, išvengiant galimų neteisingų apskaitos vienetų apskaičiavimo, duomenų neatitikimų ir kitų susijusių rizikų.

3. Užtikrinant šio protokolinio nutarimo įgyvendinimo kontrolę, *prašyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, VSDF valdybos, AVNT ir Nemokumo administratorių rūmų* iki 2026 m. rugsėjo 11 d. pagal kompetenciją detaliai informuoti Audito komitetą apie šio protokolinio nutarimo įgyvendinimo eigą.

4. Atsižvelgiant į Seimo statuto 64 straipsnyje nustatytas Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto veiklos kryptis, *prašyti Komiteto* apsarstyti šiame protokoliniame nutarime keliamą problematiką, ypatingą dėmesį skiriant šio protokolinio nutarimo 1.1 papunkčio b daliai.

Pritarta bendru sutarimu (už – 5, prieš – 0, susilaikė – 0).

Posėdžio pirmininkas

Artūras Skardžius

Posėdžio sekretorė

Neringa Gedrimė